

**DIARI DE SESSIONS DE LA
COMISSIÓ NO PERMANENT
D'ESTUDI I ELABORACIÓ DE PROPOSTES D'ACTUACIÓ PER
RESOLDRE EL PROBLEMA DE L'ESCASSESA D'AIGUA**

DLPM 1823-1997

Fq.Con.núm.33/27

IV Legislatura

Any 1998

Número 8

**Presidència
de l'Honorable Sr. Alejandro Pax i Dolz del Castellar.**

Sessió celebrada dia 22 d'abril del 1998.

Lloc de celebració: Seu del Parlament

SUMARI

I.- COMPAREIXENCES:

1) Del Sr. Carlos Forteza i Steegmann, cap de la Direcció General de Règim Hidràulic.

102

EL SR. PRESIDENT:

Buenos días, señoras y señores diputados, vamos a empezar la sesión de la Comisión no permanente para el estudio y la elaboración de las propuestas de actuación para resolver el problema de la escasez de agua. En primer lugar, preguntaría si hay sustituciones.

No habiendo sustituciones, a continuación pasamos a dar la bienvenida al Sr. Carlos Forteza Steegmann, Jefe del Departamento Técnico de la Dirección General de Régimen Hidráulico; buenos días, señor Forteza y muchísimas gracias por estar aquí.

I.1) Compareixença del Sr. Carlos Forteza i Steegmann, cap de la Direcció General de Règim Hidràulic.

Pasamos a entrar, entonces, a tratar la comparecencia del Sr. Forteza Steegmann, a quien rogamos tenga a bien informar sobre el tema objeto de la comparecencia, advirtiéndolo a los grupos parlamentarios que después de esta intervención podrán formular las preguntas u observaciones que consideren pertinentes.

Sr. Forteza, tiene usted la palabra. Gracias.

EL SR. CAP DEL DEPARTAMENT TÈCNIC DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE RÈGIM HIDRÀULIC (Carlos Forteza Steegmann):

Moltes gràcies, Sr. President. Primer de tot, jo vull donar les gràcies a aquesta comissió per haver-nos convidat a participar en aquestes declaracions que aquesta comissió fa en un tema de tant d'interès per a tots nosaltres. Jo estic actualment en comissió de servei a la Direcció Tècnica de la Direcció General de Règim Hidràulic i el meu càrrec anterior era de Cap del Servei de Construcció d'aquesta mateixa direcció general. Jo voldria fer un aclariment quant a l'estructuració actual de la Direcció General de Règim Hidràulic per poder aclarir certes idees.

Quan es va formar la direcció general es varen establir dos departaments: el Departament de Gestió de Domini Públic Hidràulic, que la gent sol dir-li departament jurídic administratiu, no, es diu Departament de Gestió de Domini Públic Hidràulic; que té tres serveis: el Servei Jurídic Administratiu, el Servei d'Aigües Superficials i Residuals i el Servei d'Aigües Subterrànies.

El Servei Jurídic Administratiu actua com a ponent de totes aquelles propostes que s'hagin de fer a la direcció general per a les resolucions que hagi de prendre.

El Servei d'Aigües Superficials, diu el decret que és el regulador, és qui s'encarrega de tots els temes de cànon d'aigua i dels temes de vessaments d'aigües residuals i d'instal·lacions de tot tipus.

I per fi, el tercer servei que hi ha, que és el Servei d'Aigües Subterrànies, és un servei tècnic, integrat dins el Departament de Gestió, que diu que ha de, *emitiendo los informes* -llegesc la versió castellana que tenc aquí- *emitiendo los informes, dictámenes y propuestas técnicas sobre las materias relativas a alumbramiento, explotación, mecanismos de elevación, conducción, etc., y en general sobre el dominio público hidráulico relativo a las aguas subterráneas.*

El Departament Tècnic es va estructurar en dos serveis: el Servei de Construcció, que és el meu, el que encara jo tenc com a funcionari, i el Servei d'Estudis i Planificació, que és molt important; aquest servei té al seu càrrec els treballs d'estudis tècnics -*estudios técnicos para la elaboración, seguimiento y revisión del Plan Hidrológico; elaboración de estadísticas, encuestas, estudios, (...) calidad, aforos, preparación de formación de propuestas técnicas para la declaración de acuíferos sobreexplotados o salinizados y los criterios de explotación del dominio público hidráulico.* Encara que orgànicament, segons la disposició, depèn del departament, la realitat, i jo ho vull exposar des del primer moment, és que depèn realment directament de la direcció general; així és com a anat funcionant des de la formació de la Direcció de Règim Hidràulic, que actualment té dos anys i mig, pràcticament, de vida.

Amb això, el que vull és exposar-los el meu punt de vista d'aquesta qüestió de l'escassetesa d'aigua a les Balears, encara que molts de temes no passen per les meves mans, sinó que passen per altres mans, però jo els puc exposar la meua opinió sobre ells, tot i que al més ens dedicam, com no hi ha dubte, és al tema de projectes i execució d'obres de tot tipus que ens encarregui la conselleria i, en especial, no hi ha dubte, a tot el referit al domini públic hidràulic especialment a tot el domini públic hidràulic d'aigües superficials, o sigui de tots els torrents i tots els problemes que duen, dels quals m'agradaria poder parlar un poc encara que surti un poc del tema estricte de la comissió.

Dit això, voldria fer una pinzellada de com veig jo el procés del subministrament, del proveïment d'aigua, en general, de les Illes. Les nostres illes realment són molt diferents entre si, Mallorca és absolutament distinta i forma una conca hidrogràfica claríssima, independent de Menorca, Eivissa i Formentera. Tenim el cas de Mallorca que realment és com un petit continent. A Mallorca, doncs, tenim pluges a la serralada nord de l'ordre dels 1.400 mm/any, que quasi posaríem això de mitja, perquè hi ha anys que n'hi ha 2.000, que ve a ser el que plou a Santiago, és una zona de gran pluviometria; en canvi, la zona del sud-est, és una zona de molt baixa pluviometria, on la mitja és de 400 mm, però hi ha anys que no arriba a 300. Vull dir, amb això, que a Mallorca podem considerar totes les situacions de pluviometria i de casos de dèficit o superàvit dels diversos aqüífers, que ara en parlarem.

També, amb una pinzellada, vull recordar el que és el cicle de l'aigua, encara que per ventura això ja és ben conegut per tot hom; l'aigua plou, una part de l'aigua s'infiltra; una altra és absorbida pels elements vegetals, que fan un procés de vapotranspiració i una part s'infiltra i una altra part corre pels torrents. Des del primer temps dels pobladors de les nostres illes es varen plantejar poder viure i poder tenir aigua, perquè era fonamental; i veim que el primer que varen trobar varen ser les aigües superficials, de fet, sabem que en el segle VI abans de Crist ja hi havia uns pobladors a la zona del Gorg Blau, que era l'única zona on hi havia unes aigües corrents de les quals en podien fer ús. En fi, això és un tema que jo l'he estudiat, fins i tot, quan es construïen les preses del Gorg Blau i Cúber, que jo vaig ser el director de les obres, varem tenir l'oportunitat de traslladar les restes dels poblats que hi havia en aquells temps. Quant a les aigües subterrànies, varen aparèixer en temps dels àrabs, (...), que realment eren unes obres enginyoses, d'aquelles galeries que podien treure l'aigua per gravetat de les zones de les borses que es produïen i obtenien l'aigua per poder després amb ella fer-ne ús; o les fonts que tenien, els abastaments que podríem de parlar de Palma, aquest abastament meravellós del qual encara hi ha restes que es poden veure; i després els pous pocs profunds on es podia treure l'aigua fins al fons (...) de 6 metres només, perquè s'havia de treure amb la força de l'home o amb la força de l'animal, a través d'unes sínies. Amb això, tot l'equilibri del consum de les aigües subterrànies i superficials era un equilibri perfecte, no hi havia cap problema, ni un, varen aparèixer els molins de vent, que varen tenir un èxit extraordinari, i varen servir per posar en reguiu unes zones que abans eren prats i que es varen dessecar o, precisament, per poder utilitzar-los per a agricultura.

Després d'això, mirant el que era el pla de Palma, per posar un exemple, varen passar dels molins de vent als molins, abandonant els molins i posant motors de gasoil i ja després motors elèctrics, i es va produir un consum important ja a l'agricultura. El creixement de la població va ser important a partir dels anys 60 i a partir dels anys 60 ja començam a trobar problemes d'intrusió marina, a l'any 63 ja hi ha les primeres dades importants d'intrusió marina; els problemes d'una explotació superior a les necessitats que es tenien abans es produeix d'una manera escalonada però molt ràpida, als anys 60 això creix. I ens trobam amb la situació actual on tots els problemes, lògicament, s'han agreujat a causa de l'augment de la població i aquesta és la situació actual.

Els recursos que tenim pràcticament els coneixem, encara que les dades que tenim són dades, ara estam actualitzant les dades del 96; l'avanç que es va fer de les directrius del Pla Hidrològic eren les del 91-92, i ara s'actualitzen a la vista de la redacció del Pla Hidrològic. Però, en definitiva, més o menys, els recursos naturals que tenim, que són els superficials i els subterrànies, que són els que coneixem, quant a recursos convencionals -que després parlarem dels recursos que no són convencionals, els recursos que s'han de produir a base de consum d'energia-, a Mallorca podem tenir uns recursos superficials de l'ordre dels 120 hectòmetres cúbics; uns subterrànies de 360; amb un total, per tant, de 480. Ara bé, d'aquests superficials només se'n fa ús, perquè són els utilitzables, els que ens venen dels embassaments, els que ens venen del Gorg Blau i Cúber; en total podem considerar que seran 10, ara a la nova redacció potser que en surtin 6, però en fi, el fet és que 10 seria un número bastant acceptable. Amb això tenim, a Mallorca, uns recursos utilitzables, si sumam aquests 10 als 240 d'aigües subterrànies, ens anam als 250, i a Menorca 32, a Eivissa 18.

Veim que quant a la demanda d'aigua, si miram els distints usos d'aquesta aigua, veim que l'agricultura se'n du, amb les dades que actualment tenim que, per ventura, s'hauran de corregir perquè es fan estudis -que després en parlarem- a través de vols i a través de satèl·lits quant a sistemes de cultius i a sistemes de regadiu, de l'ordre del 65% de l'aigua, de l'ordre del 65% se'n va a l'agricultura; i la resta, el 33, podríem dir, el 33 se'n va a consum d'usos urbans; i la indústria i d'altres, aquests altres de tot tipus, seria 1 i 1, tancam així, en definitiva anem a parlar del 30 i busques per a urbà i del 60 i busques per a regadiu.

A Mallorca trobam que hi ha un superàvit, un superàvit petit, els recursos utilitzables són 250, la demanda és 235, per tant veim que hi ha un superàvit. Ara bé, aquest superàvit està desequilibrat en temps i en l'espai, no s'utilitza l'aigua quan n'hi ha més i no s'utilitza l'aigua allà on es produeix, per tant hi ha un desequilibri, que és important. Hi ha un dèficit claríssim a la badia de Palma i a les badies d'Alcúdia i de Pollença. Després hi ha problemes puntuals per a distints punts, que després també els podem comentar, que per què es produeixen aquests problemes puntuals, per ventura a un poble trobam que es fa un ús d'aigua extraordinàriament gros i allà hi ha una població petita, el que passa és que a l'estiu la gent rega amb l'aigua domiciliària; això és un problema puntual i resulta que aquell pou se seca perquè no es fa un ús correcte d'aquella aigua.

L'illa de Menorca, en principi, no hi ha problema de dèficit perquè amb uns recursos de 32 hectòmetres, veim que la demanda és de 24, per tant, en principi, i si es continua fent una gestió adequada d'aquests recursos i un creixement moderat, doncs, en principi pareix que no hi ha d'haver problemes greus.

En canvi a Eivissa sí, els problemes d'Eivissa són greus, els dèficits d'Eivissa i de Formentera són ben coneguts. Tenim uns recursos de 18 i una demanda de 30, la qual cosa vol dir que hi ha un dèficit que existeix i que s'ha de pensar en ell d'una manera claríssima.

Solucions, a la meua manera de veure, conseqüències d'aquests desequilibris d'espai i de temps, (...) són els transvasaments, que ja s'han fet; el primer que es va fer va ser transvasar les aigües del Gorg Blau i de Cúber fins a Palma, que va ser un transvasament realment important, es va fer a principis del 70; darrerament s'ha fet el transvasament de Llubí cap a Palma, per ventura després s'haurà d'invertir d'aquí a una sèrie d'anys aquesta disposició o transvasament i s'haurà de dur l'aigua de Llubí cap a la badia d'Alcúdia, això ja es veurà.

La reutilització, una altra possibilitat de solucions i la redacció del Pla Hidrològic la preveu com a una de les armes importants de què es disposaran. Reutilitzar l'aigua per utilitzar a l'agricultura du en si que es reduirà el consum d'aquesta aigua per regar i aquesta aigua de bona qualitat es podrà destinar a regar amb les condicions adequades de tot tipus, això també és importantíssim perquè la idea de reutilitzar no és una idea que es pugui manejar sense una gran cura.

Després, els sistemes de reg actuals no són adequats. Els sistemes de reg s'han de millorar; amb això es podria tenir un estalvi importantíssim i amb això s'han de fer unes inversions, les que siguin necessàries per disminuir la quantitat d'aigua d'agricultura sense disminuir les produccions agrícoles; una disminució del 10% del consum mirin la quantitat d'aigua que podria donar, ens donaria de l'ordre de 20 o 30 hectòmetres cúbics l'any, la qual cosa seria importantíssima, parl ara del conjunt de totes les illes.

A l'any 95 es va plantejar el fet que hi havia uns problemes immediats d'abastament i es planteja la possibilitat d'aprofitar una determinada zona on hi havia possibilitats d'arribar a uns acords amb els agricultors per a no fer ús d'aquella aigua i pagar la producció no recollida. Això no va anar bé, però era una possibilitat per solucionar els problemes puntuals que es plantejaven en aquell moment.

La infiltració de l'aigua és un altre tema que es parla sempre com una solució fantàstica, facilíssima i no és així, no és tan fàcil, la infiltració és un tema molt complicat. Si parlem d'infiltració d'aigües provinents de torrents hem de pensar, primer: l'aigua que ens ve pels torrents és una aigua que no és neta, és una aigua que és tremendament bruta, té una quantitat de col·loides, de matèries en suspensió de tot tipus que si l'aficam dins uns pous d'infiltració el primer que passarà és que en poc temps aquell pou s'haurà encometat, per tant poc servirà. Després, l'absorció que té un pou en volum és molt lenta, per tant aquelles infiltracions que s'han de fer d'una manera ràpida quan ve la venguda per infiltrar, donen unes quantitats molt petites, quantitats, a més, que s'haurà d'anar amb molta cura que no puguin produir contaminació dels aquífers. Per tant, el tema de la infiltració és un tema molt seriós, que s'ha d'estudiar amb molta cura, i en un primer estudi que es fa, per ventura, l'únic lloc on seria possible seria al Torrent de Sant Miquel; però això actualment està en estudi i s'ha de fer amb una tremenda seriositat.

L'estalvi. Ja hem parlat de l'estalvi a la zona de reguiu, de l'estalvi a tota la zona de l'agricultura; però hem de pensar també en l'estalvi al consum urbà. L'estalvi en el consum urbà es pot fer de dues maneres, en esquema: una reducció de les pèrdues a les xarxes de distribució, les reduccions normalment, o sigui les grans artèries normalment no tenen unes pèrdues importants, n'hi pot haver una que tenguí uns problemes puntuals, però en general a les grans artèries no és on es perd l'aigua, sinó que l'aigua es perd a les xarxes de distribució. Les xarxes de distribució estan tremendament plenes d'escomeses, hi passa el trànsit, estan en una situació sempre de com si estiguessin sotmeses a una continua guerra contra elles; el fet és que hi ha pèrdues que s'haurien de reduir. El Pla Hidrològic, ja les directrius ho deien, i el Pla Hidrològic ho dirà també, que s'han de reduir aquestes pèrdues. Això dit així pareix també molt fàcil, però vàrem fer una estimació de què podria costar reduir unes pèrdues a una cosa normal i ens anam a unes quantitats que jo quasi no m'atreveixo a dir, si pensam en les quantitats que podria costar, parlem ja de desenes de mils de milions de pessetes, o sigui que, és una cosa a tenir en compte a llarg termini, s'ha d'anar fent perquè no es pot fer en un curt termini de temps, però s'ha d'anar fent.

I després una cosa en la qual jo crec molt, que és l'educació. Ara bé, l'educació és un tema de reducció dels consums, que és a llarg termini. Això sí que és a vint anys mínim perquè des del moment que tenim aquelles persones que actualment els majors no estan acostumats, en canvi els petits sí s'acostumarien a fer un pla d'estalvi, però estarem vint anys en què aquestes persones ja siguin responsables totalment. Això crec que val la pena i jo he vist coses interessants que s'han fet i crec que això s'hauria de potenciar moltíssim; hi va haver una exposició a Sa Nostra l'any passat que em va agradar molt, i després qualche cosa, qualche revista a Calvià, que es deia l'Aljub, també, em va agradar el plantejament i això seria una cosa a potenciar.

Hem parlat dels problemes puntuals que hi hagi, els problemes puntuals aquests que hem comentat, que els consums a determinats pobles són molt superiors al normal perquè reguen a l'estiu, això és una mala gestió de l'aigua en definitiva, no?

Actualment es fa la redacció definitiva del que és el Pla Hidrològic. El Pla Hidrològic és el document que, amb unes previsions de dues etapes, serà el marc on s'han d'incloure totes les redaccions futures; està actualment en redacció, això es va contractar amb un *consulting* experimentat en aquests temes i jo esper que no estigui molt de temps en poder-se ja presentar. És fa d'acord amb el que deien les directrius aprovades l'abril del 96. I jo voldria comentar dues cosetes del que a mi m'agrada del tema del Pla Hidrològic, que és el tema dels plans d'explotació d'aqüífers. El pla d'explotació d'aqüífers, que això es farà en distintes fases, això s'ha de fer dins la primera; la primera és fins a l'any 2006 i la segona és fins a l'any 2016, això són les fases; els plans d'explotació de cada un dels aqüífers donarà una idea claríssima de com funciona aquest aqüífer, de quines possibilitats, etc.; i després l'altra cosa és, com a conseqüència d'aquests plans, es coneixeran quines són les quantitats d'aigua que es poden permetre treure de cada uns d'aquests aqüífers. Amb la qual cosa tendrem una visió molt clara, en aquest moment es coneix bastant be, perquè tal vegada convendria que els explicàs quines feines els senyors que es dediquen a això, a controlar, que és concretament el Servei d'Estudis que es dedica a això, encara que després amb més detall, jo sé que si no l'han convidat crec que n'han parlat per poder-lo convidar, al cap del servei, que és un hidrogeòleg reconegut, Alfredo Barón, que ell els explicàs amb més detall totes aquestes coses; ara bé, jo els podria ja indicar tota la feina que es fa, o sigui que la feina de control dels aqüífers es fa a tres nivells, a tres nivells del que es diu la xarxa pismètrica, o sigui la xarxa de control de les fondàries; després hi ha una altra xarxa que és una xarxa de qualitat de les aigües.

El primer nivell és un registre continu lignígraf, desgraciadament no estan posats tots els lignígrafs que serien necessaris, però amb els que hi ha es té una idea bastant bona de determinats aqüífers, que són els que necessiten més atenció; per exemple n'hi ha vuit que estan dedicats a l'explotació de Llubí-Muro, que diuen que és l'aqüífer d'Espanya més controlat, hi ha vuit lignígrafs de funcionament continu, o sigui que es posa allà l'aparell i imprimeix o, això ja es fa amb unes dades que queden acumulades a una memòria electrònica que després es recullen i a través de l'ordinador es processen i es té tota la variació de nivells de la zona que està afectada per l'entorn d'aquest punt.

Balears va ser una pionera en el tema de col·locació de lignígrafs i és curiós, sempre parlam del famós aqüífer 23 de La Manxa, que té una superfície equivalent a tota Balears, no hi ha ni un lignígraf a tot aquest aqüífer tan tremend, el de *Las Tablas de Daimiel* i *Los ojos del Guadiana* no n'hi ha ni un, i és tan gran com tota Balears. En tenim de col·locats a Tramuntana, al Pla de Palma, a Inca-Sa Pobla, on hi ha allò de Llubí-Muro, Lluçmajor-Campos, Marineta de Petra-Ariany, Marina de Llevant, a Menorca; a Eivissa no n'hi ha, no n'hi ha perquè actualment es fa una cartografia hidrogeològica i encara no s'han col·locat. Això seria el nivell 1.

El nivell 2 ja té molts més punts, aquest té 500 punts de control i dóna la profunditat de l'aigua i aquest té un registre mensual que es fa manualment; a Mallorca n'hi ha 300, a Menorca 100, a Eivissa 100 i a Formentera n'hi ha 20. Aquest ens dóna uns mapes d'*isopiezas*, on es veuen els gràfics d'evolució del nivell, i el mapa de fluxos de cada un dels aqüífers.

I després, ja el nivell 3, és un nivell de 900 punts, que estan repartits a les quatre illes, que permet interpretar l'evolució dels aqüífers amb una xarxa de control trimestral. O sigui que amb això ja es fa una idea que amb tots aquests controls que es duen d'una manera continua, un es fa amb personal de la junta i altres es fan, per exemple aquest de 900 punts, es fa amb contractació d'empreses col·laboradores.

I després hi ha la xarxa de control de qualitat, també amb tres nivells, que no sé si ara val la pena entrar en el detall de com són cada un d'aquests nivells; en definitiva, tenint en compte les diferents passes, els distintes temps en què es controlen tots aquests punts i quins controls es fan, doncs es fan els controls de clorur, nitrat, nitrats, fòsfor, etc., en fi, el primer nivell té 100 punts a Mallorca, a Menorca 20 i a Eivissa 25 i a Formentera 4; el nivell 2 en té 500, repartits a totes les illes; el nivell 3 és el que es fa a les zones que estan més en contacte amb la mar. Els assajos es fan de conductivitat per tenir més facilitat, perquè la conductivitat es pot prendre amb un contacte electromagnètic, amb la qual cosa se'n poden fer més quantitat amb més facilitat.

Després hi ha una altra xarxa de control de la qual no n'hem parlat, que és el que es diu la xarxa foronòmica, que vol dir la xarxa d'aforaments. Aquesta és la xarxa que controla els cabals que ens corren pels torrents. Aquesta existeix des dels anys 50, és a dir que les dades que tenim doncs tenen l'antiguitat que és possible tenir i cada any es fa una publicació de la quantitat d'aigua que ha passat per cada una d'aquestes estacions d'aforament. Això és molt important perquè ens dóna una idea de quines possibilitats tenim de regulació d'aquestes aigües, si qualche dia s'han de fer; de fet, quan es varen estudiar els embassaments del Gorg Blau i de Cúber va ser d'una importància cabdal poder disposar de les dades que es tenien quant a pluviometria i quant a aforaments dels torrents de la zona, perquè si bé a un punt no tenim dades sí serveixen les dades que es poden tenir al voltant d'aquella zona. Ens serveix també per al dimensionament de les obres que es facin de canalització o de condicionament de torrents per saber quines quantitats d'aigua hem de considerar, quins cabals hem de tenir en compte per dimensionar les obres de fàbrica, o sigui, els ponts, etc., per no equivocar-nos i no pugui passar el que moltes vegades ens trobam amb obres de fàbrica absolutament insuficients i que quan vénen pluges un poc superiors a les normals mínimes creen uns problemes molt greus.

Els problemes de prevenció contra vingudes és un altre tema que té en compte el Pla Hidrològic i del qual, per ventura, en un minut podríem fer un resum, perquè, a més, és un tema que m'interessa molt i que ha estat una de les coses que s'han tingut en compte prioritàriament, quant a les obres de regulació dels torrents i de tenir en compte, com deia, les zones de possibilitat d'inundació. D'això ja s'ha fet un estudi de detecció de les possibles zones inundables. Això s'ha de perfeccionar s'han de fer uns estudis de risc; a qualque banda ja s'han fet, a València ja tenen un estudi previ de les possibilitats de risc de tota la zona de la Comunitat valenciana, que ha fet la Universitat, un estudi molt interessant; i aquí s'haurà de fer una cosa similar, perquè després, per a la prevenció de vingudes només hi ha dues possibilitats que són les mides que diem estructurals i les mides no estructurals. Les mides no estructurals són aquelles que tenint en compte el mapa de riscos i les zones inundables o de possibles inundacions, doncs dicten unes normes, que després els organismes que regulen l'urbanisme les fan seves, per regular les construccions o el destí de les zones que són inundables, d'acord amb el seu grau d'inundació. O sigui que aquestes, el que es diuen mides no estructurals, tenen una importància molt gran dins l'ordenació del territori. I després les estructurals, que les estructurals realment s'han de fer quan les no estructurals no s'han pogut fer perquè ja no hi arribam a temps. Les estructurals ja no hi ha més remei que fer els llits nous o fer marges nous o actuar d'una manera ja més dràstica i menys previsor, com podien ser aquelles altres que s'haguessin pogut solucionar amb mides no estructurals; perquè realment en el desenvolupament de l'urbanisme al llarg dels anys ens trobam que els urbanitzadors no han tingut en compte els greus perills que suposen unes vingudes importants.

De fet, les vingudes que hem tingut el 89, 90, el 91, el 94 han estat molt importants i, segons els experts, el canvi climàtic segurament ens afectarà, això diuen els experts a les distintes declaracions que fan en els darrers anys en els congressos que s'han fet, que diuen que la zona nostra, que està entre la zona càlida i la zona subtropical, s'acostarà més a una subtropicalització i que si això és lent, doncs anirà poc a poc, però si no ho és doncs de cada vegada tendrem menys pluges i quan hi hagi pluges vendran d'una manera tan salvatge, diríem, que poden crear problemes importants.

No sé, crec que els he donat aquesta pinzellada, potser un poc massa llarga, de com veig jo la situació actual.

EL SR. PRESIDENT:

Muchísimas gracias, Sr. Forteza. Una vez acabada esta exposición, si algún miembro o algún portavoz quisiese interrumpir la comisión ..., si no, seguiremos adelante. Para formular preguntas u observaciones tiene la palabra por parte del Grupo Parlamentario Mixto, el Sr. Balanzat.

EL SR. BALANZAT I TORRES:

Gràcies, Sr. President. Gràcies, Sr. Forteza, per ser avui aquí i benvingut al Parlament. Bé, vostè ha donat efectivament una pinzellada d'aspectes molt diversos i jo li volia fer alguna pregunta molt concreta, per exemple ha parlat d'aqüífers i vostè a la seva explicació ha donat com a mínim la sensació que hi ha un gran control a les nostres illes sobre els aqüífers, cosa que jo he de discrepar; perquè fins i tot responsables del Govern balear, tant tècnics com polítics han dit, no fa gaire, que és molt difícil controlar realment la gran quantitat de pous, perforacions que es fan, moltes d'elles il·legalment, sense demanar cap tipus d'autorització, i que, per tant, hi ha una saturació, una proliferació increïble de pous fets per gent privada que escapen a qualsevol tipus de control que pugui tenir qualsevol organisme autonòmic o estatal. Per tant, això fa molt difícil el tema del control dels pous, fa molt difícil que es pugui dur endavant una bona política hidràulica perquè, si no, en primer lloc també sembla, i això ens ho ha comentat gent del camp, ho puc demanar, perquè normalment qualsevol persona que demani fer un pou ràpidament li donen permís, és a dir, s'autoritza tot, o aquesta és, com a mínim, la sensació que des d'Eivissa, que és d'allà on venc jo, allà s'autoritza qualsevol pou, qualsevol extracció que es demana, s'autoritza automàticament. Volia demanar-li a veure vostè que en pensa de tot això?

I després volia demanar-li la seva opinió sobre un tema que no s'ha comentat. Quan vostè parlava de les solucions, parlava de transvasament, de reutilització, infiltració, estalvi; què opina vostè de les tarifes progressives? És a dir, és un tema que ja sé que directament no l'afecta a vostè, ja ho sé, però bé, voldria saber la seva opinió personal sobre el fet de penalitzar els grans consumidors i d'alguna manera no perjudicar o no penalitzar els petits consumidors o les persones que ho fan de manera moderada.

I res més. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sr. Balanzat. Para contestar, tiene la palabra el Sr. Forteza.

EL SR. CAP DEL DEPARTAMENT TÈCNIC DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE RÈGIM HIDRÀULIC (Carlos Forteza Steegmann):

Bé, jo he parlat del control dels aqüífers i no he dit res del control dels pous. Realment, la quantitat de pous que s'han fet des que es començaren a fer és impressionant, és una quantitat important, em pareix recordar que des de la Llei d'aigües del 86 se n'han fet, no ho sé, de l'ordre dels 7.000, des de la Llei d'aigües, que és del 86. D'aquests 900 són concessions i destinades, més o menys, el 25% a abastament, el 50% a reguies i el 25% a comunitats d'usuaris.

Ara, el control que es fa, el control dels aqüífers, o sigui de com funciona l'aqüífer, aquest control es podrà millorar quan es tinguin totes les dades suficients dins aquest pla d'explotació d'aqüífers que preveu el Pla Hidrològic.

És difícil i no es té el registre de pous, però actualment, encara sort, això sí que està començat, que és el projecte Arica. El projecte Arica, no sé si se n'ha parlat qualque vegada a alguna d'aquestes comissions, però, en dues paraules, li puc dir el que és el projecte Arica. El projecte Arica és una contractació amb un *consulting* d'un treball de registre i coneixement dels pous de les Illes. El projecte Arica ha de controlar, aquí tenc, això és el resum del projecte Arica, en un termini que em pareix que acaba a finals del 99, o potser una miqueta més, les previsions, sí, seria dins el 99, ha de fer l'estudi, que ara el comentarem un moment, d'una part molt important de tots els pous, tots no, a la primera fase de l'Arica són 14.000 pous. D'aquests en aquest moment tenim concessions, el primer que fa el consultor d'aquesta feina, que ja n'ha fet d'altres, perquè això és una cosa que contracta el Ministeri de Medi Ambient en aquest moment, que el Ministeri té uns experts sobre aquest tema i ho ha contractat, amb un concurs que va fer, amb una empresa que realment n'ha fet d'altres i està molt especialitzada en aquest treball que no és bo de fer, que du una feina, com veuran, impressionant.

Primer de tot, han creat el sistema informàtic, suport de tota la informació, que poden imaginar que és d'una importància tremenda, i han de fer el treball de gabinet d'agafar tots aquests expedients de què disposen a la direcció general, estudiar-los tots, veure com estan, com es varen donar les concessions o les autoritzacions i després la visita o tot el treball de camp de tots aquests pous. O sigui, que aquests pous quan es tenguí tota aquesta informació estaran perfectament controlats, els pous concretament, en tindrém 14.000. D'aquests, no sé, en tramitació inicial, intermèdia, avançada, n'hi 100, 200 i 700; autoritzacions -això era quant a concessions- actualment en tramitació n'hi ha 400, amb una tramitació intermèdia 100 i amb una tramitació avançada 4.500. I s'ha de fer el catàleg de tots aquests pous per poder-los tenir absolutament catalogats i en total, doncs sumen més de 14.000 pous. Amb això crec que li contest quant a quin control es farà sobre els pous concretament, encara que la direcció d'aquest treball no la duc jo, la du el Servei d'Estudis, però jo he de poder fer un seguiment el més complet possible d'aquest tema.

S'autoritza tot? Potser això, tots els que s'autoritzen s'han autoritzat, ara, per ventura, n'hi ha qualcun que li canvien la quantitat d'aigua que ha demanat o etc., o sigui que quan es fa una, és que hem de distingir entre autorització i concessió. L'autorització es fa quan els cabals que demanen són relativament petits, són cabals inferiors a 3.000 metres cúbics/any en un primer escaló, o 7.000 metres cúbics/any en un segon escaló; 3.000 metres cúbics/any si compleixen unes normes, que actualment són provisionals, de cabals màxims i fondàries adequades que tenim, que aquestes condicions, ara actualment provisionals, s'inclouran en el Pla Hidrològic com a condicions dins cada un dels aqüífers, mentre no s'hagi acabat el pla d'explotació, es redueixen els cabals a quantitats molt petites, i parlem de mig litre per segon de cabal instantani, és una quantitat molt petita, 0'5 litres per segon és molt poca cosa; amb un cabal anual de 3.000 metres cúbics és una quantitat molt petita. Si parlem per arribar a 7.000, doncs ja han de justificar l'ús que hagin de fer d'aquesta aigua, perquè els 3.000 són per a consum domèstic, no dona per a gaire més. I després, si és més quantitat o l'ús de la parcel·la on es fa l'explotació, doncs ja són concessions. Les concessions ja són una cosa més seriosa, hi ha uns informes de l'Institut Geològic Tècnic IGME; i després també del Servei d'Estudis que el que fan és estudiar si dins aquell aqüífer hi ha un balanç suficient per poder treure aquelles quantitats d'aigua que es demanen.

O sigui que, per ventura, aquests senyors es podien referir a temes que, si un demana un cabal petit a unes zones a Eivissa, jo ara no tenc la distribució exacta de les quantitats que es donen segons cada zona; Eivissa està dividida en unes zones i dins cada zona hi ha uns paràmetres provisionals de cabals que poden autoritzar, sabent que aquests cabals no faran mal, quant a distàncies, després també es miren una sèrie de coses que quan es tenen tots els informes favorables doncs el departament corresponent fa la proposta per donar aquestes autoritzacions o concessions.

Quant a tarifes, jo és que no li puc dir res perquè és un tema que jo no duc ni directa ni indirectament, o sigui que realment és que no li puc contestar. Si seria millor o pitjor? No ho sé. Moltes gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sr. Forteza. Por parte del Grupo Parlamentario Izquierda Unida, si quiere intervenir, el Sr. Grosske.

EL SR. GROSSKE I FIOL:

Gràcies, Sr. President. En principi, donar les gràcies també al Sr. Forteza per la seva presència, però donat que m'ha estat impossible assistir a la major part de la seva intervenció i córrer el risc d'incidir en temes que ja han estat explicats, idè m'estim més renunciar a l'ús de la paraula i romandre atent a tot el que es pugui dir en aquesta comissió. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sr. Grosske. Por parte del Grupo Parlamentario Nacionalista-PSM, tiene la palabra el Sr. Alorda.

EL SR. ALORDA I VILARRUBIAS:

Gràcies, Sr. President. Només tractarem també alguns dels temes als quals s'han fet referència, perquè el tema és molt llarg. Bé, contava a la darrera contesta al Grup Mixt el Sr. Forteza, a qui també agraïm la seva presència, que hi ha aquest control dels aqüífers; però no hem arribat a aclarir, i m'agradaria que em fos molt precís, per la informació que ell té, si té alguna conseqüència aquest seguiment dels aqüífers respecte de les noves captacions. Llevat que, efectivament, hem vist alguna reducció de la sol·licitud inicial, no tenim constància de quantes denegacions s'han produït per situació dels aqüífers. Perquè el que hem vist són aquests 7.000 nous pous d'ençà de la Llei d'aigües, només aquests darrers tres anys, d'ençà que va sortir publicada la llei de la sequera, la llei del vaixell, que a la seva exposició de motius diu que hi ha una situació complicada a les Illes Balears que requereix unes inversions importants per part de l'Estat, etc.; una llei de l'Estat, amb aquesta exposició de motius s'han autoritzat més de 3.000 nous pous, de l'ordre de 7 hectòmetres cúbics per a totes les Illes Balears. Ens estranya, amb aquesta situació, més enllà que hi hagi aquest seguiment dels aqüífers, si això té alguna conseqüència; si es detecta que hi ha aqüífers sobreexplotats, com les directrius del Pla Hidrològic citen molt clarament i tots els tècnics ho diuen, jo crec amb tota naturalitat, per què no es declaren aqüífers sobreexplotats, tal i com preveïa la Llei d'aigües o el Reglament de domini públic i no hi ha mesures per protegir aquests aqüífers?

I passant una miqueta al tema d'inversions, i a pont amb aquest, que és un poc el que vostè du, ens trobam damunt un aquífer sobreexplotat que no només no se'l protegeix sinó que s'autoritzen extraccions extraordinàries, que és la potabilitzadora de la Son Tugores; és a dir, es treu d'un pou sobreexplotat o d'un aquífer sobreexplotat i salinitzat per potabilitzar. No creim que sigui la manera més raonable de protegir aquell aquífer, en tot cas, voldríem saber el seu parer.

En qualsevol cas, sobre aquest tema de les desaladores i potabilitzadores ens agradaria, com a tècnic i també quant al que significa de protecció de l'aquífer de despesa energètica i amb consideracions de caràcter mediambiental i de tota mena, què opina de la diferència entre una dessaladora d'aigua de mar, pròpiament de mar, respecte de potabilitzadores d'aigües interiors; de l'efecte que pot tenir extreure aigua damunt terra, d'alguna manera, amb un cert efecte embut, pel que ens contem, respecte de les aigües subterrànies, quant a una cosa que sembla, d'entrada, molt menys impactant pels aquífers subterranis, que és treure-la directament de la mar? I en aquest cas, per què s'autoritzen extraccions o desaladores damunt terreny, si és que així, que és més innocu fer-ho damunt aigua de la mar, com nosaltres en principi pensam?

Sobre les inversions ens agradaria que ens fes un cert aclariment respecte del que signifiquen dues que ens preocupen que preveuen les directrius, és la sud a la Serra de Tramuntana; nosaltres, no sé les extensions a una península o a un continent que poden tenir les fonts, però Mallorca és una cosa més reduïda, Menorca i Eivissa no en parlem, per tant, ens preocupen les actuacions impactants dins la Serra de Tramuntana, voldríem saber en què consisteix.

Ses Ufanes, en quin moment es troba l'estudi d'aquest transvasament o d'aquest aprofitament; si està descartat o no; si declara al Pla Hidrològic desapareixerà del llistat o no, si precisament hi estan fent feina?

La necessitat de les fonts de Sóller, perquè clar, pareix que ningú qüestiona en cap moment que si hi ha una aigua que es vessa a la mar, com era el tema de Sa Costera quan es va plantejar el transvasament, ningú no qüestionava aprofitar l'aigua que es vessava, però quan veim el projecte resulta que es va a cercar l'aigua a les fonts, s'Olla i sa Lladonera, per tant ja hi ha un impacte dins la Serra de Tramuntana, no recollir una aigua que se'n va directament a la mar, sinó anar-la a cercar. Sembla que al final el projecte està redactat de tal manera que permetrà només aprofitar, tot i anar-la cercar a la font en origen, només aprofitar la que es perdria a la mar. Quin és el motiu pel qual no es pot collir directament la que aniria a la mar, i punt, i no anar a cercar-la, en origen, en el que pot suposar només les obres mateixes d'anar a pujar Serra de Tramuntana amunt aquesta actuació?

Una cosa que jo no sé si l'he entesa bé però que ens ha comentat que el tema, coincidim, que arreglar les xarxes és importantíssim, quant a percentatge i sobretot quant a racionalitat, però ens diu que no es pot fer tot amb un poc, jo no sé si ho sentit bé, perquè són molts de doblers. No sé de quant doblers xerram, però l'operació vaixell, interessos inclosos, 8.000 milions de pessetes; és que xerram de molt més de 8.000 milions de pessetes? Xerram de molt més de 5.000 milions de pessetes de sa dessaladora, perquè clar, les instal·lacions que feim per mor que un percentatge important, en hectòmetres cúbics, xerram de litres d'importància, no s'està optimitzant, estam fent inversions realment extraordinàries; una especialment de caràcter consumtiu, que no deixarà cap resultat, que és l'operació del vaixell.

Només puntualment, perquè vostè hi ha fet referència, el tema dels torrents. Les zones inundables efectivament el Govern no té intenció de grafiar-les totes? Nosaltres vàrem presentar una proposició no de llei en aquest sentit i se'ns va dir que no, que no hi havia manera, que no es podia fer. Després hem vist a les directrius d'ordenació, l'avanç de directrius d'ordenació del territori, que es declaren com a territori especialment protegit la zona de domini públic, per tant, supòs que la zona d'influència de domini públic; i demanàrem si el Govern fa comptes actuar per delimitar-les o si espera fer informes puntualment, planejament urbanístic darrera planejament urbanístic per aconseguir això? La nostra proposició no de llei no xerrava de delimitar exactament la zona, tal i com preveu el Reglament de domini públic, sinó les zones inundables, perquè creïem que més enllà dels metres de protecció, etc., el que ens interessava era especialment allà on hi podia haver realment un problema en construccions.

Ha parlat d'una normativa provisional per extreure nous pous, perdoni que ara torni a rera, jo no la conec, ens agradaria saber de quina es tracta i quina normativa és i on està.

I també incidir en què no només no s'ha dit, pel que nosaltres sabem, cap problema per a noves extraccions, sinó tampoc per informar sobre noves urbanitzacions i nous consums de lleure, als quals tots els informes han estat favorables per part del Govern, fins i tot a zones amb aquífers absolutament sobreexplotats.

I per últim, només per contestar-li o per matisar una cosa que vostè ha parlat i que ens preocupa molt. L'operació Sencelles-Binissalem, que vostè ha comentat que hi havia una possibilitat a un moment determinat d'agafar unes aigües sobrereres agràries i compensar els pagesos, diguem-ho així, propietaris millor, perquè deixassin de regar. Jo crec que això és incorrecte, i m'agradaria en tot cas que vostè ho corregís o s'hi pronunciés respecte del que ara diré. D'entrada no estam d'acord que es pagui per no regar, però no és el cas no era el cas; és que hi havia un excés d'aigua. D'entrada hi havia autoritzacions de 0'2 hectòmetres cúbics i Emaya anava a comprar-ne 7 hectòmetres cúbics; a veure si això és així o no, perquè és important. I és important per una qüestió: és important perquè d'ençà de la Llei d'aigües tot allò que no s'estava utilitzant a l'1 de gener del 86 és aigua pública, supòs que amb això coincidirem, i és gairebé impossible que amb 7 hectòmetres cúbics, que era el que es volia comprar, no era l'aigua de Sencelles i Binissalem perquè això podria regar tres vegades aquesta extensió, sinó que el titular privat utilitza tota la seva capacitat d'extracció amb l'ús que vol; i fins i tot el ven si n'hi sobra. Era una miqueta aquest el plantejament, o tal i com nosaltres l'entnem.

Vostè creu, i m'agradaria que es banyàs en aquest aspecte, vostè creu que les aigües que s'extreïen a l'1 de gener del 86 són les mateixes que s'extreuen a l'1 de gener del 97, les aigües privades, i pel mateix ús? Perquè, si no, donam una gran plusvàlua a uns propietaris, i vostè ho explicava molt bé, jo crec que fins als anys, fins a aquest segle, la diferència, és a dir, l'esforç que suposava fer un pou compensava el benefici que un en treia, però a partir de la revolució industrial i de la facilitat amb com s'extreu aigua, francament, hi ha un benefici molt important, una plusvàlua molt important, amb uns preus de venda d'aigua en alta molt importants per a la propietària, senzillament pel mèrit de ser propietari, no per cap mèrit d'extracció, que fins a llavors hi era, ara no, pel mèrit de ser propietari.

Jo crec que és important que si els pagesos no volien utilitzar una aigua que tenen autoritzada i no l'utilitzaven en aquell moment, es prenguin totes les mesures adients per recordar-los quina titularitat tenen i quina titularitat no tenen. Jo crec que en aquest sentit i només per acabar, fins i tot m'agradaria recaptar la seva opinió sobre si creu que el Govern balear o la Junta d'Aigües, la Direcció General de Règim Hidràulic, fa algun esforç per assumir la titularitat pública que li va atorgar la Llei d'aigües de l'any 85, a l'hora de saber aquells 30.000 pous que tenim si exploten realment allò que podien explotar els que són privats o allò que tenen concedit els que són concessions administratives; la impressió que nosaltres tenim, a manca de dades, perquè no ens arriben tampoc, i poder-les comparar, creim que no es fa cap esforç, com a mínim, important dins aquesta línia. Moltes gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Muy bien. Para contestar tiene la palabra el Sr. Forteza.

EL SR. CAP DEL DEPARTAMENT TÈCNIC DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE RÈGIM HIDRÀULIC (Carlos Forteza Steegmann):

Bé, són moltes coses les que s'han plantejat. Jo realment el nombre de denegacions que s'han fet no el conec, perquè en tot cas això ha anat a través del camí usual que va, que és: entra al Departament de Gestió i el Departament de Gestió fa la proposta i (...)

El que m'ha dit després, de la Llei d'aigües, si eren, jo he parlat dels pous d'un cabal anual inferior a 7.000 metres cúbics; o sigui que aquests s'han donat amb unes normes, aquestes normes no estan publicades en lloc, aquestes normes són de règim intern. Aquestes normes són per poder funcionar, són normes de funcionament; normes de funcionament que el dia que s'aprovi el Pla Hidrològic ja no ho seran, perquè ja s'inclouran com a normativa i ja ho serà, perquè és important, o sigui són unes pautes per poder aclarir si una cosa pot anar endavant o no, o sigui, si està dins uns marges admissibles o no.

El tema de les extraccions, de l'aigua utilitzada per dessalar. La desalació jo crec que, desgraciadament, és un futur del qual no en podem sortir, perquè les possibilitats d'aigua que tenen les illes són limitades; per tant, a no ser que hi hagués un canvi d'ús tan important que canviàs tot, però amb els usos actuals, per tenir una seguretat de proveïment d'aigua s'ha d'anar a una desalació. Al meu entendre aquesta desalació s'ha de fer sempre d'aigua de la mar, que és el que dona la seguretat que les extraccions no perjudiquen el medi ambient claríssimament; dona una seguretat de funcionament de la instal·lació, perquè les instal·lacions de desalació es projecten i es construeixen per a una determinada qualitat d'aigua, i ara m'explicaré. Si tenim la mar, sabem que aquella aigua que es pren a tal fondària i tal lloc aquella aigua sempre té tants de graus, tanta salinitat, tant de contingut de sal i quin tipus de sal té, i allò pràcticament no varia, no varia en tot l'any; per ventura d'estiu a hivern la temperatura modifica un poc i s'han d'ajustar certes coses, però pràcticament el que varia seria la temperatura d'aquesta aigua, perquè després el contingut en sals, etc., no es modifica. Ara, si això ho feim d'una extracció d'aigües salobres, que jo crec que és el que volia exposar, aquí sí que varia, perquè unes vegades tindrà 10.000 (...), l'altra vegada en tindrà 15.000, després passarà per ventura a 18.000, a 12.000, baixarà a 7.000, la dessaladora ho tindrà difícil. O sigui que el funcionament de la dessaladora sempre és més complicat i el projecte de la dessaladora sempre és més complicat quan hi ha una variació d'això.

Ara, el que jo tenc entès és que en el conveni que hi ha amb el ministeri, el que es va firmar el març del 94, s'establia, no d'una manera que literalment ho digués així, però pareixia que deia que s'havia de llevar del servei la desalació de les aigües del Pont d'Inca, que és l'aqüífer al qual es referia, o sigui, les extraccions del Pont d'Inca; que pareix que quan entri en funcionament la dessaladora d'aigua de mar, l'altra s'ha de llevar; a no ser que es vegi que allò no produeix un mal. En definitiva, si no hi hagués dessaladora, s'hauria de treure un cabal d'aigua d'allà, perquè es necessita per al proveïment de Palma, en tot cas, sempre es treuria aigua del Pont d'Inca. Mentre no es modifiqui la quantitat d'aigua que es treu de tot l'aqüífer, no produeix un dany tan gros; o sigui, si s'augmenten molt les extraccions sí, però si es mantenen les extraccions que s'haurien de fer perquè no hi hauria més remei que treure aigua d'allà, doncs, al meu entendre, no empitjora moltíssim la situació d'aquest aquífer.

Quant al projecte de Sa Costera, en efecte quan, jo vaig participar en el principi quan es va iniciar aquest projecte del transvasament de l'aigua de Sa Costera i va sortir el tema de les fonts de Sóller, de s'Olla i de sa Lladonera, el projecte va sortir amb una determinada disposició, preveia en efecte una solució que podria haver fet mal i això, al llarg de la seva redacció definitiva, es va canviar, i actualment la solució o la darrera que jo vaig veure era una solució que no feia cap mal a la situació de les fonts, perquè el que s'aprofita són les aigües sobrants que no s'aprofiten de les dues fonts i s'han d'anar a cercar com més altes possible per una qüestió de qualitat d'aquesta aigua, com més avall es captassin més possibilitats de contaminació tenen, això com a principi general. O sigui que anar-les a cercar el més amunt possible, sempre i quan siguin aigües sobrants, és sempre molt millor que anar-les a cercar al final de tot, on ja s'han pogut contaminar. I després això duria en si que s'hauria de potabilitzar aquesta aigua, i això ja complicaria molt la instal·lació, perquè en principi no està prevista una potabilització; la potabilització és una cosa molt exigent, la potabilització és el que es fa, les aigües que vénen del Gorg Blau i Cúber passen per una potabilitzadora molt important, la de Lloseta, on es fa un tractament per transformar unes aigües que pel seu contingut orgànic, perquè han estat a unes zones on hi ha tota classe d'elements orgànics i animals i el que sigui que la poden contaminar, això es potabilitza a Lloseta per poder donar el cabal, una vegada ja sense aquests continguts orgànics i de tot tipus.

Bé, jo quan he parlat del que costarien aquests estalvis, d'això jo una vegada vaig fer uns números que segurament estan malament, perquè això és molt mal de fer; però em va parèixer que sortien unes quantitats bastant superiors a les quantitats que vostè ha dit quant a operacions vaixell i Costera i desaladores, segurament bastant més que la suma de totes elles plegades. Això ha de ser una operació a un termini bastant més llarg del que en principi pareix, perquè les quantitats serien molt fortes; a mi em varen sortir de l'ordre dels 20.000, en un primer estudi mal fet, no me'n puc fiar; però per tenir una idea per on podien anar les coses fa temps vaig fer un avanç d'això.

Jo veig imprescindible fer uns estudis de les zones inundables, almenys tenir un mapa de risc i un mapa de zones inundables. Al primer esborrany sobre el qual es fa feina del Pla Hidrològic està previst; o sigui, que està previst fer els estudis de les zones inundables, està previst això i no solament això, sinó després fer la redacció de totes aquelles normes que segons el nivell de risc afectaran al desenvolupament urbanístic, industrial, d'assentaments, de càmpings, o sigui, es contemplarà tot a la redacció del Pla Hidrològic perquè és un tema que s'ha de preveure la normativa després perquè aquestes inundacions facin el menys mal possible. Això als Estats Units és una cosa que està molt estudiada, jo vaig veure una vegada el model que tenien a una zona dels Estats Units i era realment fantàstic, o sigui com ho tenien previst hi havia unes zones a les quals era obligatori fer no sé quines assegurances amb no sé quines empreses privades perquè era més barat fer això altra, quantificaven els mals i aleshores no sé què feien, uns estudis extraordinaris, o sigui, eren estudis econòmics de riscos, ingressos i despeses. Sense arribar per ventura a aquestes solucions, es tindrà en compte claríssimament.

Ja he dit això d'aquesta normativa que realment no és això, sinó una taula per poder funcionar d'una manera continua, perquè amb tants casos que es presenten, però això només és pels petits, pels que tenen menys, el que són autoritzacions, no pel que són concessions, que cada cas és distint.

Sobre el canvi d'ús, sí, la meua opinió sobre el canvi d'ús; bé, encara que la Llei d'aigües ho preveu jo ho veig una cosa sempre molt perillosa el canvi d'ús; el canvi d'ús, a la meua manera de veure-ho, si ho fa l'Administració, ho veig una cosa difícil però que tendria uns resultats acceptables, crec; ara, sempre i quan ho faci l'Administració el canvi d'ús. En tot cas, això és un problema legal que surt de les meves possibilitats de coneixements.

Abans del 85, fins i tot abans del 73, jo record, era una situació molt distinta de la que hi ha ara, es donaven les autoritzacions, no sé com es deien en aquell moment, o sigui, s'autoritzaven les captacions, es donava un cabal i no es determinava l'ús d'aquest cabal. Això, clar, els que vénen d'aquells temps són els que actualment no tenen un ús definit; a partir del 86 sí que, almenys hi ha ja l'ús definit. Aleshores, el que he comentat del projecte Arica, actualment en redacció, almenys en una primera fase podem conèixer quines són les quantitats utilitzades i si l'ús és real, està previst. A més, això ve suportat amb aquests estudis que comentàvem abans de fotografies aèries i fotografies de satèl·lit que controlen tots els cultius que es fan, quin tipus de cultiu, i amb això es poden arribar a fer estimacions de cabals necessaris, amb la qual cosa es podrà tenir un coneixement bastant clar de quines són les quantitats d'aigua que s'utilitzen a cada una de les zones que s'estudiïn.

Quant a les plusvàlues, jo poca cosa li puc dir d'això. Realment, és que no ho sé, em sap greu, però és que no sé actualment com podria tenir-se en compte això.

EL SR. PRESIDENT:

Muchas gracias, Sr. Forteza. Si quiere contestar el Sr. Alorda, tiene la palabra.

EL SR. ALORDA I VILARRUBIAS:

Gràcies, Sr. President. Molt breument. En qualsevol cas el que volíem comentar és que Son Tugores jo tenc els meus dubtes que es tanqui quan es posi en marxa la nova dessaladora, en qualsevol cas, com vostè diu, es continuarà extraient d'un aquífer sobreexplotat o per una cosa o per l'altra; amb la qual cosa, com a mínim la meua crítica política, és, amb aquesta situació, per què nous assentaments; per què no hi ha cap dificultat a nous assentaments de lleure, més enllà d'altre tipus de consideracions que evidentment no s'escauen dins el debat hidràulic, com es pot dir que no hi ha cap problema de caràcter d'abastament a nous assentaments, no ja pels residents dic que se'ls ha de donar un primer habitatge i pels quals s'ha de fer allò que calgui, sinó noves explotacions turístiques, si realment tots som conscients que per subministrar Palma en qualsevol cas i durant molts d'anys, com a mínim, s'haurà de continuar mantenint una explotació d'un aquífer sobreexplotat? Crec que és aquesta la reflexió com a mínim que feim, quan no es posen entrebancs per a noves extraccions i per a nous usos.

Li vull recordar també que no és l'únic cas Son Tugores, fa un parell de mesos, no deu fer gaire s'ha autoritzat una dessaladora damunt terra, a Sa Talaiola. A Sa Talaiola, una nova urbanització de 3.000 places, a Santanyí, a Mallorca, s'ha considerat que dessalar, és a dir, pous salabrosos, com una actuació correcta per subministrar aigua a una població nova, en lloc de posar per exemple, els requisits per part de la Junta d'Aigües em referesc, en lloc de dir doncs miri, la tregui, com a mínim, la tregui de la mar; sabent que això encarirà l'aigua, no ja d'una urbanització, perquè probablement serà l'aigua que la pagaran entre tots els usuaris, però bé, en qualsevol cas, més enllà del tema econòmic, que l'haurà de calibrar probablement l'ajuntament i no la Junta d'Aigües, és la Junta d'Aigües la que ha dit sí a una dessaladora damunt terra, extraient aigua de pous salabrosos. Creim que, com a mínim, que ho faci fer 100, 200 metres més endins, damunt la mar.

I respecte de l'ús, perquè crec que és un tema molt important, nosaltres no tenim el coneixement en aquests moments perquè no se'ns ha contestat a una sèrie de preguntes que hem fet, respecte de denegacions, respecte a aquesta de l'ús, de com es donaven amb el Decret del 73; el que sí coneixement és el Decret del 73, que sí que diu, el règim de distàncies, que col·loca, diu la profunditat del pou, diu quin ús, diu que l'autorització ha de dir a quin ús; clar, si no ho fa tendrem un problema d'interpretació jurídica de quin ús s'ha permès, a veure si s'han permès tots, no ho sé, s'haurà d'interpretar; però sí que ho deia el Decret del 73, que s'havia de dir el volum anual, la profunditat de la bomba d'extracció, la distància entre altres captacions, l'ús i el cabal màxim. I a més, que s'havia de comunicar cada vegada el volum sistemàticament, amb un comptador que ha d'estar a peu de pou i que s'ha de comunicar a l'autoritat hidràulica, diu el Decret del 73, i que qualsevol canvi d'ús de cabal, etc., desautoritzat pot permetre la caducitat d'aquella explotació.

És un debat importantíssim, certament, estratègicament cabdal, perquè quan la Llei d'aigües diu que mantendran la titularitat amb la mateixa forma que fins ara, tots els del 73 cap aquí, tenen els mateixos drets que tenien d'acord amb aquesta autorització; allò que digui aquesta autorització és fonamental per saber quins drets té, normalment fins sempre, d'entrada, aquell titular. La veritat és que no hem aconseguit informació suficient, jo li agrairia que si vostè en té alguna, doncs ens la fes arribar. Moltes gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sr. Alorda. Para contestar, en turno de contrarèplica, tiene la palabra el Sr. Forteza.

EL SR. CAP DEL DEPARTAMENT TÈCNIC DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE RÈGIM HIDRÀULIC (Carlos Forteza Steegmann):

Jo realment la informació aquesta entre el 76 i el 83 no la tenc, ara bé segurament és que és difícil treure-la, però dins aquest treball enorme que es farà per tenir tota la informació d'almenys 14.000 pous, sí que es tendrà aquesta informació; això en el termini d'un any i mig, si això acaba el 99, o sigui que parlem d'un any i mig o dos màxim; aquesta informació, si no tota, es tendrà en gran part, la qual cosa és important.

De l'autorització de Sa Talaiola no li puc dir res perquè no he intervingut i no ho sé, em sap greu, li podrà comentar per ventura un altre senyor que comparegui.

Tornant a Son Tugores, jo, en efecte, consider que sempre i quan no augmentin els cabals que es puguin treure d'allà, sense fer més mal del que hi ha a l'aquífer, es podran continuar tenint aquestes quantitats. Ara bé, no se'n poden treure més que aquestes. Si s'haurà de mantenir o no mantenir la dessaladora això ja serà una decisió que prendrà qui l'hagi de prendre.

A les previsions del pla hi ha una relació d'aqüífers que es diuen classificats, que són aquífers que es troben en una situació perillosa, i aquests seran els que s'estudiaran d'una manera primordial i amb més exigència de totes les característiques de les noves concessions o autoritzacions que es puguin donar.

La declaració de sobreexplotació segons la llei, crec que ja ho vàrem comentar aquí quan hi va haver una altra compareixença, que és una cosa que jurídicament pareix molt complicada i amb unes conseqüències que ja surten de les meves possibilitats de pensar en elles, crec que més bé ja seria una cosa amb una implicació de caràcter almenys jurídic i polític. La sobreexplotació, quan s'hagi de declarar, que crec que això fins que no es tinguin els plans d'explotació ben coneguts, crec que val la pena esperar, saber com acaben els coneixements d'aquests plans d'explotació. Jo hi tenc molta confiança que això es faci bé. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Muchas gracias, Sr. Forteza. Por el Grupo Parlamentario Socialista, tiene la palabra la Sra. Barceló.

LA SRA. BARCELÓ I MARTÍ:

Gràcies, Sr. President. Gràcies per poder ser aquí, avui, a aquesta comissió i poder-nos informar d'aquesta qüestió de l'escassetesa d'aigua.

Bàsicament i la primera consideració que voldríem fer és que estam contents d'escoltar que a nivell de caràcter tècnic s'ha plantejat, com a mínim, que qüestions com política de regs, d'ordenació i d'inversions per millorar sistemes de reg al camp, revisions de xarxes de distribució o tot el que fa referència a depuració terciària són qüestions importants per aconseguir estalvis d'aigua. I estam contents que es compti amb el suport del que són els serveis de qui més coneixen aquesta problemàtica i que, per tant, saber que només han estat motius polítics el fet que no s'hagin tirat endavant propostes com aquestes, moltes vegades reclamades dins aquest Parlament. Vull dir que són motius fonamentalment polítics, en aquests moments del Grup Popular que governa, que no s'hagi aprovat cap tipus d'aquestes actuacions quan compten amb el suport, bàsicament, de gent tècnica que sap perfectament que totes aquestes inversions, més a llarg termini, moltes vegades molt costoses, però que d'alguna manera i en algun moment s'hauran d'iniciar per ajudar a aquest estalvi de l'aigua que, evidentment, també suposaria no haver de fer altres inversions.

Ha parlat de la dificultat de poder comptabilitzar el que suposaria per exemple allò de les xarxes de distribució. Ha parlat també d'inversions en tot el que suposaria estalvi en sistemes de reg; ens agradaria saber si a aquest nivell s'ha fet alguna quantificació o estudi, però en tot cas són dos plans d'inversió que s'haurien de posar en marxa, existia de fet un pla d'ordenació de regadius que a nivell de l'Estat estava en marxa, que en aquell moment estava realitzat, i ens agradaria saber si té vostè més informació al respecte i si a través d'aquests plans d'ordenació de regadius podrien venir ajudes a les Illes Balears, per exemple iniciar tot el que serien unes inversions importants dins el camp en el que és estalvi d'aigua. En aquest moment no sabem aquesta qüestió com està i si, de fet, s'ha fet alguna gestió o és possible fer-se per tal que aquests recursos econòmics també poguessin arribar a les Illes. Per tant, dos plans d'inversió que estaria bé o que creim que valdria la pena que es quantificassin d'una manera assenyada i que d'alguna manera es posassin en marxa, i com més prest es posin en marxa més prest evidentment s'acabaran.

Ara, sí ens agradaria poder conèixer la seva opinió quan evidentment els plans de protecció dels aquífers no estan enllestits, hi manquen aquestes dades i aquests programes que es treballen quant a captacions, però sí des del moment que es tenen aquestes xarxes de control de qualitat ens poden assenyalar d'alguna manera quins són els aquífers amb problemes de qualitat avui, i problemes de qualitat quant a sal, sobreexplotació i quins altres problemes de qualitat ens trobam en els aquífers i si els podria identificar; quins són els aquífers que tenen aquesta xarxa de qualitat i quins són els problemes que es detecten, així com quines són les mesures que podrien aturar o mantenir el nivell de qualitat de les captacions que avui tenim bones. I per tant si creu important l'establiment de mesures cautelars per protegir la qualitat de les captacions avui; i per tant quines mesures cautelars es podrien establir i si són necessàries, per no haver d'esperar a que vertaderament es tinguin tots aquests plans de captació, que poden estar encara dos anys i que podria ser, que, a més les lleis ho permeten, plantejar-se aquestes mesures cautelars quan es justifiquin evidentment per controls de xarxa de qualitat que en aquests moments sabem que s'exerceixen. Per tant, mesures cautelars i quines podrien ser bàsicament aquestes.

Bàsicament açò serien un poc en aquest moment les qüestions que ens agradaria plantejar-li i creim molt important aquesta segona part: quines mesures cautelars en torn als estudis i control de la qualitat es poden establir i, a partir d'aquí, com es podria actuar, a fi de no augmentar aquest problema de dèficit d'aigua que, evidentment, un dèficit quantitatiu sabem que té unes conseqüències en qualitat a un moment o a l'altre, o que estan molt en relació. I per tant, a partir d'aquí, sí creim que aquestes mesures haurien d'anar lligades al que són les noves concessions o noves autoritzacions i per tant tenir aquesta assegurança d'alguna manera fins que aquests plans d'explotació dels aquífers estiguessin enllestits. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sra. Barceló. Para contestar, tiene la palabra el Sr. Forteza.

EL SR. CAP DEL DEPARTAMENT TÈCNIC DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE RÈGIM HIDRÀULIC (Carlos Forteza Steegmann):

No he fet una quantificació d'aquesta millora de xarxes, no ho he estudiat això, perquè això, en definitiva, és un tema que s'hauria d'incloure dins els plans que facin els serveis d'agricultura que siguin els més imbricats en això. En efecte, hi ha un pla de regadius de caràcter estatal; jo vaig ser a qualcuna de les primeres reunions que es varen fer i de fet fa temps que no hi ha hagut cap reunió, no sé com està en aquest moment. Nosaltres hem aportat a aquest pla tota la informació que tenim, que és molt interessant, sobre tota aquesta documentació cartogràfica de cultius i de consum d'aigua estimats; o sigui, això és molt important perquè ells puguin integrar dins el seu pla de regadius aquest pla nacional.

Dins el Pla Hidrològic, que jo faig molts de comentaris al Pla Hidrològic perquè realment és l'arma que tndrem a partir d'ara i amb la que ens haurem de moure, hi ha un capítol d'infraestructures; aquest encara no està redactat, són les infraestructures que s'han d'incloure dins el desenvolupament del Pla Hidrològic al llarg dels dos nivells, del 2006 i 2012. Això encara no està tancat, per això no he pogut contestar abans una cosa que se m'ha escapat, que si estava inclòs l'ús de la Serra de Tramuntana o no hi estaven o allò de Ses Ufanés, és que realment encara no està definit quin serà aquest pla d'infraestructures a preveure. Per tant, dins el Pla Hidrològic segurament s'hauran de tenir en compte les milliores en els sistemes de regadiu, perquè jo consider que és una estructura més que aporta una quantitat d'aigua a les xarxes de proveïment, o sigui que això jo crec que s'hauria de tenir en compte dins aquesta, no sé quina fase, però dins el Pla Hidrològic crec que fins i tot qualche cosa diu d'això, el primer esberrany, que ja està fora, tot això, els esberrany canvien dia a dia, amb la qual cosa si jo dic una per ventura després no sortirà així; però jo crec recordar qualche cosa d'això.

Els problemes de qualitat dels aqüífers els coneixem molt en conjunt, o sigui que més o menys es coneix la qualitat de cada un dels aqüífers amb aquells sistemes de prospecció que hem comentat abans, amb aquestes xarxes de qualitat. En detall no es tenen més que en conjunt, o sigui, en detall de cada un dels pous no es té, es té el conjunt i una estimació de com està aquell aqüífer, si està en millors condicions o pitjors condicions; ara, les mesures aquestes cautelars, aquestes sí que al Pla Hidrològic, és una de les seves funcions més importants, definir aquesta normativa a les zones que no estiguin classificades com a extremadament sensibles, o sigui, els aqüífers que estiguin classificats com a molt sensibles, a aquests doncs no se'ls hauria de donar cap concessió més. Això és important, i crec que el Pla Hidrològic anirà per aquí; a les zones classificades no deixar que les concessions es continuïn donant, tot això seran ja decisions també que al llarg de la tramitació del pla no sé com acabarà, però en una primera idea la cosa aniria per aquí.

I quant a les zones que no estiguin classificades, les quantitats d'aigua que es puguin a cada una de les concessions o autoritzacions estaran previstes dins la normativa per a autoritzacions, diríem, de cabal petit, i també pel que siguin concessions quant al resultat d'aquest pla d'explotació de cada un dels aqüífers. O sigui, que tot està relacionat una cosa amb l'altra, com veim.

Em pareix que amb això he contestat.

EL SR. PRESIDENT:

Muchas gracias, Sr. Forteza. En turno de réplica, tiene la palabra la Sra. Barceló.

LA SRA. BARCELÓ I MARTÍ:

Gràcies, Sr. President. Jo insistiria en una qüestió. Quan parlem de mesures cautelars ens agradaria conèixer quines podrien ser avui, no esperar que sigui a través del Pla Hidrològic, que evidentment el Pla Hidrològic du unes propostes clares de què passa quan hi ha una sobreexplotació; però si avui serien possibles, pel nivell de coneixement de qualitat dels aqüífers que tenim, establir mesures cautelars.

Sap què passa, que fa molt de temps que parlem sobre les mateixes coses i avançam molt poc, i mentrestant passa que es donen noves captacions, pel que els problemes s'afegeixen. Per tant, avui, avui seria possible establir mesures cautelars, evidentment tal vegada no seran tan exagerades com es plantejaran a través del Pla Hidrològic que decidirà, però avui seria possible establir aquestes mesures cautelars de protecció? I quines creu vostè que podrien ser aquestes mesures cautelars o per on haurien d'anar els tirs? Vull dir, és una opinió molt tècnica de dir si això és possible, i a partir d'aquí, a quines zones, pel seu coneixement i evidentment a l'engròs d'aquesta qualitat que estudiem, a quines zones seria important que s'establissin aquestes mesures cautelars pels coneixements que avui tenim i quines serien aquestes, o quines podrien ser aquestes.

És a dir, són unes qüestions molt puntuals. L'altre, sabíem que el pla de regadius està molt paralitzat, però així i tot també creim que encara que a nivell administratiu aquest pla estigui aturat, en algun moment, en el moment que es posi en marxa, creim que la Comunitat Autònoma, evidentment, hauria d'estar preparada com per fer les propostes d'inversió, tenir-les aclarides, com perquè en el moment que es doni el *sus* puguem plantejar quins són els plans d'inversió necessaris a les Illes; a un moment o a l'altre això s'haurà de posar en marxa i, per tant, seria important que el Govern en aquest moment pogués, en aquest moment o en un període de temps breu, pogués tenir clar quines haurien de ser aquestes inversions aquí. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sra. Barceló. Para el turno de contraréplica, el Sr. Forteza tiene la palabra.

EL SR. CAP DEL DEPARTAMENT TÈCNIC DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE RÈGIM HIDRÀULIC (Carlos Forteza Steegmann):

Les mesures cautelars li puc dir que aquestes que hem comentat, per a autoritzacions petites, aquestes ja les tenim, o sigui funcionen des de fa ja un cert temps. Això es va fer conjuntament amb l'*Instituto Tecnológico y Minero*. Quant a concessions això es fa com a conseqüència per a cada cas de l'estudi que fa per una part el Servei d'Estudis de la Direcció General, i per altra part l'informe de l'Institut Tecnològic i Miner d'Espanya; o sigui que les concessions es donen amb aquests dos informes. Quines són les mesures a cada cas? Jo crec que ells ho fan, això millor li contestarà qui fa els informes quan comparegui, perquè els detalls jo no els hi puc donar, la veritat és que no passen per jo després aquests informes, ja van directament al Departament de Gestió, que és el que fa la proposta d'aprovació. Per tant, el detall jo crec que seria millor que poguessin esperar a poder-li demanar si ell els poc concretar amb més detall cada un dels aspectes.

De fet ja s'ha fet qualque cosa, es va estudiar amb el Consell Insular de Mallorca una sèrie de regles de tramitació de cada un dels plans parcials o plans generals o projectes d'urbanització, en els quals va intervenir el Cap del Servei d'Estudis; ja es va estructurar bastant més clarament el sistema d'informació prèvia d'aquestes mesures a prendre en cada cas abans d'autoritzar un d'aquests instruments urbanístics. Gràcies.

EL SR. PRESIDENT:

Muchísimas gracias, Sr. Forteza. Por parte del Grupo Parlamentario Popular, tiene la palabra el Sr. Mauricio Rovira.

EL SR. ROVIRA I DE ALÓS:

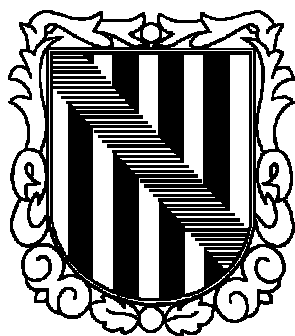
Sí, gracias, Sr. Presidente. Simplemente agradecer al Sr. Forteza su asistencia y agradecer también toda la información que nos ha facilitado, que ha facilitado a esta comisión, y no haremos ninguna pregunta. Gracias.

EL SR. PRESIDENT:

Gracias, Sr. Rovira. Y una vez finalizado el Orden del Día, querría agradecer sinceramente la presencia del Sr. Forteza Steegmann en esta comparecencia, pues se levanta la sesión. Muchas gracias.

DIARI DE SESSIONS
DEL
PARLAMENT
DE LES
ILLES BALEARS

PREU DE LA SUBSCRIPCIÓ

Un any	2.000 pessetes.
Sis mesos	1.000 pessetes.
Tres mesos	500 pessetes.
Preu de l'exemplar	100 pessetes.

Redacció i Administració
PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 16
PALMA DE MALLORCA